

Налази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчана.
За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политику и књижевност.

Претплата шље се у плаћеним новчанима, или средњом административном «Глас Црногораца» на Цетиње, а може се и кидом уштедице или поштом у Београд, док се шље се уредништву Руског посланства у Цетињу.

За огласе плаћа се од реда новч. За огласе шље се и на дуже вријеме ване.

Позив на претплату

на

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Почетком идучега мјесеца отвара се нова претплата на наш лист.

С тога позивамо учтиво све пријатеље нашега листа, који су ради и у другој половини ове године овај лист држати, да нам за времена пошлу претплату, да им не би, због касно стигле претплате, који лист од идучега мјесеца изостао.

Цијена је „Гласу Црногорца“:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ):

На годину 6 ф. а. в. р.

На по године 3 . . .

На три мјесеца 1 . 50 н.

За све друге земље у Јевропи

Америци:

На годину 20 франака.

На по године 10 . . .

На три мјесеца 5 . . .

Претплатници из Аустро-Угарске и Босне и Херцеговине) нека шљу своју претплату поштанском упутницом на г. Петра Рамадановића у Котор. Нарочито се умољавају претплатници из Босне и Херцеговине, да нам не шљу новце непосредно овамо у запечатеном писму, за које ми морамо овдје плаћати свагда по 40 до 50 новчана, него нека упућују претплату на г. Петра Рамадановића у Котор, и то поштанском упутницом.

Претплату из Србије на наш лист прима само књижаар Велимира Валожића у Београду. С тога нека се тамошњи наши претплатници изподе за времена с претплатом обратити на ту књижаару.

Претплатници с других страна нека шљу своју претплату у плаћеном писму на: „Управу „Гласа Црногорца“ на Цетиње“.

Цетиње, 9. Јуна 1884.

У П Р А В А

ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 9. Јуна.

У нашој народно-привредној политици велику пажњу ваља обратити нашим Васојевићима и поведобивеним сјеверним крајевима који стоје у заплеху Накшића.

Прије свега нужно је, да се ти крајеви што јаче вежу за средините наше земље и да му се што ближе примакну временом и простором, а то се може постићи dobrим комуникационим средствима, која би састављала средините и трговачка ушћа наше земље са тим крајевима. — Но о томе — други пут.

Напоредо с тим нужно је да се пародно-економском развоју тих крајева што више брига обрне.

То су крајеви, који се по свом цјелокупном саставу земљишта и поднебља, фауне и флоре, са свијем разликују од старе Црне Горе. Ту је природа просула сгу раскош из плодне утробе своје: зеленило је обузело сву земљу, било да трепери на густом листу шумском, било да се таласа на високој трви ливадакој. Ријетко гдје стрши голи крш, да нас опомене на готовом својом на — оскудицу и немање. По зеленом гмизе животиња велика и малу, а преко свега разлијевају се живне ријеке и потоци панајајући добро земљу и све што на њој живи и расте.

Тај Богом благословени крај на-

ше земље чека само на вјешту руку човјечију, на издашну укупну радњу многих, на утицај организованог друштва, на државу и оне који њом управљају, па да се за кратко вријеме претвори у рај.

Као што је било у свему до скоро у нас, тако је било и с Васојевићима. Гдје је допирала рука и копито нашега старог кривика, ту не само није ништа ницало, него је остало спржено и оно што се затекло. И наши Васојевићи имали су вада исту судбу као и Бјелопавлићи: бивали су вада опалени од Турака.

Гдје се пали и жари, ту залуду природа пружа издашном руком. Што она пружа, то човјек у бијесу свом сатраје.

Хвала Богу, данас су прошла времена бијеса турскога; а према свијем приликама, нема изгледа, да ћемо икад више морати страховати са тога бијеса.

Кад је то тако, онда нам ваља сву снагу уложити у то, да од наших Васојевића учинимо оно, на што су гриродом намијењени: да буду рајска башта наше државе.

Ваља наша и стручни људи, који јој буду на руци, најбоље ће знати, шта се чинити и предузети има на да Васојевићи постану оно што желимо. На сваки начин, гдје природа сама собом много подаје, не ће остати човјеку Бог зна колико да се труди; ваља само да се конзервише све благо које природа пружа, да се упути на још вишу издашност и да се за произведена и добивена добра отворе канали кроз које ће протјецати крз цијелу земљу, а што преко тога претече, оно да се извези и на страну, како би се за то добра пара уносла у земљу.

Мислимо да би узорна привреда и у самим Васојевићима била на свом мјесту и да би један добар државни агроном и међу тамошњим народом имао доста посла, а према свом труду и разумијевању, да би и велики успјех постигао.

То што рекосмо за Васојевиће, вриједи у равној мјери и за сјеверне крајеве наше земље: за Пиву и Дробњаке, Језера и Шаранце. Ту је мајдан нашега сточарства, ту природна фабрика за производство свега што се од стоке добити може.

Казали смо још напријед, да су за данас главни извори нашега благостања: земљорадња и сточарство, и да нам према томе главну пажњу ваља обратити тим двјема гранама народне привреде.

До сад смо све једнако зборили скоро искључиво о земљорадњи у свијем облицима њеним, јер смо пролазили већином кроз оне крајеве државе наше, у којима једва да би могло бити збора о другим којим привредним гранама.

Сад смо упали у крајеве, гдје тече са свијех страна млијеко, гдје се сир сипи, масло топи, мува стриже, гдје се са свијех страна чује блека оваца и јагањца, рика говеди и марве ситне и крупне.

Налазимо се посред богате сточарске земље. Природа је и ту издашном руком пружила човјеку све, што треба за напредак стоке: и траве и воде, и ваздуха и плаћине.

Али и од човјека се тражи, да макне рукама, да дода природијема силама понешто својом радњом, да попуни гдје што, у чем се осјети празнина.

Ако природа даје стони доста траве љети, не даје јој зими, јер тада покрива земљу, особито на оним планинским странама, дебелим бијелим покривачем, на ком стока не може наћи ништа за пиће. Ту је човјек позван, да у љето за своју стоку спреми, што ће јој зими требати. Кад то учини, не ће стоку снаћи онолика погубија а народно имаће онолика штета, као што је код нас било претпоставке зиме.

За стоку вриједи што и за човјека: бола пасмина, бола храна и њега дају бољи род, љешни, здравији и јачи подмладак.

До данас наши сточари о том нијесу водили бриге. Они су задовољни били онаком стоком каква се затекла; давали су јој онаку храну, каква се нашла на ливади и у планини; а о каквом нарочитом његовању не може им збора бити.

Ако хоћемо да нам сточарство буде издашан извор нашега материјалног благостања, онда га морамо издигнути на виши степен развитака, а у томе ваља нам послушати савјете науке и богатога искуства других напредних народа.

Нарочито нам ваља пажњу обратити на она три момента при рационалном сточарству: на пасмину, храну и његу.

Није наше да се дубље упустимо у расправу оних питања; то је посао стручних људи. Али чини нам се, да би се за регистрацију пасмине наше стоке много могло учинити укрштањем са расама много вишега развитака. Ту би држава наша могла много привриједити, набављајући са стране потребне екземпларе стоке за производ нове и савршене расе.

Исто тако ваљало би што вишу пажњу обратити на бољу храну, а нарочито на вишу његу стоке. Што се овога потицет тиме, наше сточарство стоји на најнижем степену. Да се за стоку хоће особита њега, то код наших сточара ником ни на ум не пада. Ко још код нас међу сточарима обраћа пажњу на чистоћу и на добру транспирацију коже у своје стоке? Ко је још узео чепагију, да јутром и вечером, или макар само један пут на дан, очисти своју краву, свога вола и т. д.?

Хоће се и ту добра поука и лијеп примјер. Колико ово доје приједи, види се већ и на самом постојећем сточарском и мљечном заводу Њ. Височанства Књаза у Накшићу. Ту се стока његује по свијема правилима науке и искуства, па за то и напредује лијепио. Ту је мљечна привреда устројена на вети начин, па за то је већ за првих година свога опстанка добила признање на првим изложбама свијетским од те руке. Какав сир и какво масло може дати црногорска стока, кад се рационално његује, то видимо на сир и маслу, које се производи у том заводу и које већ сада може да подржи конкуренцију са најгласовитијим дотичним производима швајцарским.

Што се могло за двије три године створити у сточарству и мљечној привреди на заводу Његовог Височанства Књаза у Накшићу, то се може створити за двије три десетине година и по осталој Црној Гори, а нарочито по овијем сточарским крајевима њеним, који стоје у заплеху Накшића.

Ако осталој Црној Гори требају агрономи, овом дивезу њеном треба вјешит, стручан и практичан сточар,

који је добро употан с напредком науке у тој струци, а који при тој занимању и практичнога искуства за собом.

Овај би у нашим приликама много привриједно као путник-учитељ, ком би у дужност снадало, да обилази све крајеве наше, гдје се сточарство његује, и да својим савјетима и практичним руковођством упућује народ у свему што је нужно за боље напредовање наше стоке.

Под управом овога стручњака, као државног чиновника, имао би се извађати и облагорођивање раса наше стоке, при чему би ваља имала за први мах притећи у помоћ заштем народу из државних средстава.

На тај начин мислимо да би се подигло на виши степен развитака сточарство у нашој земљи, а што би се више подигло, тим би оно постало и обилатији извор народнога благостања, дакле овога изворника, из којег једино и влада и држава могу присти средства за подмирење оштитих земљских потреба.

Ако је вјеровати денени из Париза, погодба је већ учињена између Инглеске и Француске у питању о конференцији ради мисирских ствари. У чему се та погодба састоји, то се се право још не зна, јер ствар још није им јавност изнесена; сада се тек налази пред кабинетима осталих сила, на кад они пристају на основу француско-инглеске погодбе, онда ће се она изијети на јавност, т. ј. саопштиће се парламентима у Лондону и Паризу.

Међу тиме, један француски лист који има јаке везе с младом републиком, допио је већ у главном садржају те погодбе, и судећи по свему изгледа као да речени лист није омануо своју публицу у тој ствари.

„Република Францеска“, на име, јавља, да је главни садржај учињеног погодбе између Инглеске и Француске ово: 1.) да инглеска окупација у Мисиру траје три године, а ако би ствари тамо на боље пошле, да се и тај рок прекрати; 2.) да се успостави међународна контрола над мисирским финансијама.

Сва је прилика, да ће се погодба у том састојати. У преговорима, који су о томе вођени између француског и инглеског кабинета, види се јасно, да је и један и други попустио: француски у томе, што дозвољава условно инглеску окупацију; инглески у томе, што дозвољава јединичку контролу свијех сита над мисирским финансијама.

Донета само на тај начин и могло се доћи до погодбе.

Али питање је велико, како ће та погодба бити примљена, према којој оставијех неких сила, на онда код оба парламента: инглеског и француског?

Нема сумње, да Бисмарк праву Гледстону у свијема потхватама његовим, на и у овом, највише тежио. Бисмарковој политици великозначајна, која мора бити противна Русији и Французима, иде у рачун, да Гледстонова инглеска политика, која је угодна Русији и Француској, неће постићи успјеха. У тој циљев Бисмарк подиже Гледстону на сваком кораку његовом знатије и притискује га, да неће напредује у својој ни. Рачунаје се, да Бисмарк чини сам непосредно; то би била његова тактика; он на-

ће другог да му извршује његове циљеве, па ако буде успјеха, он ће их пожити, а ако дође до тога, други ће их извући.

Тако и у овом случају очевидно подиже Турку да смета Гледстону. То видимо јасно из дечане париграфе у данашњем листу, по којој се порта нуди великијем силама, да она са својом војском и у заједници са западним силама заузме Мисир, разумеје се само за пријеме, док се тамо ствари не уреде.

Очевидно је, да је порта на ову понуду податакнута тога ради, да би осујетила учешћу погодбу између Инглеске и Француске, по којој се окупација Мисира уступа Инглеској. А од кога је податакнута, то не треба ни да кажемо.

Без сумње ће Инглеска и Француска одбити ову понуду порти. По досјетљиви Бисмарк не ће пропустити а да елимити друго не памисли чим ће ставити пријечку под поге Гледстону и осујетити планове његове у Мисир. По и мудри старац умије се држати вјешто као стари дипломата, а надрижљив је као ико, па ће и пове машина је Бисмаркове саопшати.

Нијесу мање тешкоће, које у овој ствари предстоје Гледстону у самој инглеском парламенту. Консервативцима инглеским пошто је на руком, да против њега и његове политике у Мисир узбује јавно мишљење инглеско, те му дошта пријети несрећа, да га у парламенту напусти и јединио од сопствених његових приврженика. Гледстон ће подијети парламенту учешћу погодбу са Француском и препоручиће је да се прими. Против њега устаће консервативци, навалиће да се одбије погодба и предложиће да се даде укор Гледстону због његове политике у Мисир.

Добију ли консервативци већину у парламенту, онда би по парламентарним правилима Гледстон са својим кабинетом морао пасти. Но надрижљиви старац у том случају, не ће тако чинити, него ће вотум парламента пренијети на народ, да чује шта ће народ рећи, т. ј. он ће распусти садашњи парламент и расписати изборе за нове, па ако нови парламенат буде састављен из већине противне њему, онда ће његова политика бити и од народа осуђена, и у том случају он би морао уступити мјесто консервативцима. У протавном случају народ би био на његовој страни и његова би политика тријумфовала.

За што су консервативци инглески толико противни Гледстону и његовој политици?

Прије свега на парлањских обзира, јер и у Инглеској стоји правило: *de la que je m'y mette* — укљони се са министарске столице, да ја на њу сједнем. А послје тога противни

су му и за то, што се Гледстонова спољна политика дошта ни најмање не слаже са спољном политиком инглеских конзервативаца, а нарочито не с познатом Виконсфилдовом.

Гледстонова спољна политика — то је политика поштења, правде, човјечности; док је Виконсфилдов инглеских конзервативаца — политика себичности и грамзивости.

Гледстоново је начело: да се не дира у туђе, да се не осваја туђе, да сви народи буду срећни и напредни сами под својом управом на своје огњишту. По том начелу Гледстон не ће да осваја ни Мисир ни Судан, него је рад, да се те двије земље саме од себе уреде и да саме собом управљају како најбоље знају. По том начелу управља се Гледстон и у сајема другим питањима на свим крајевима свијета. По том начелу Гледстон је прекинуо војну с Англијом и с Трансвалцима; по том истом начелу он би је прекинуо и с Арабијом у Мисир и Судану, да му не сметају они који су противни његовим начелима.

А противници су му у томе: не само оне велике силе у Јевропи којих је начело освајање туђега, него и на рођеном дому јака конзервативна странка, која недовоља са свијем противни политичка убјеђења, она партија чији је вођ на берлинском конгресу највише привогао да се узине толике неправде, чији је вођ просто по праву јачега употребио сваку прилику, гдје је само могао да отме што од другог и да прикључи Инглеској.

По тој политици освајања туђега, кроз противној поштењој и човјечној души Гледстоновој, и сад конзервативци инглески дуто замјерају Гледстону, што он не ће просто да освоји Мисир и да га присаједини Инглеској, него се мучи и натеже како ће устројити самоуправу мисирску и како ће учинити да тамошњи народ буде сам у својој кући господар.

Када се на ум узме: прво, парав инглескога народа који је дошта у великој мјери себичан; а друго, политичко васпитање његово које је вагда стојало под системом политике освајања, онда се лако може разумјети тешии положај, у којем се налази Гледстон са својом политиком поштења, правде и човјечности, нарочито још кад се к томе дода велика антипатија на коју та политика наилази и код велике јевропских сила.

Али за то мора стајати уз Гледстона дубав, поштовање и глас свијех малих и потиштених народа, који теже за својом слободом и независношћу и који зебу и стражују од силе и навали јачега.

Међу те народе спата и српски народ. За то му он и жели, да га Бог још дуго поживи и да му дарује побједу над његовим противницима, јер у њему ће побједити поштење, правда

и човјечност и начело слободе и независности свијех народа.

Огледало Гледстонове политике.

У листу *Делли-Ньюс* налазимо један уводни чланак, који, и ако није изишао из пера Гледстонова, ипак показује као у заједничком огледалу Гледстонову политику поштења, правде и човјечности, па за то заслужује, да га читаоци наши добро проуче. Чланак збори у главном о мисирском питању, но из њега се просиља јасна слика оствариване политике Гледстонове и на остала питања, међу којима се нека и изе јако тичу.

Ево у изводу тога чланка:

„Од тога, како ће доша кућа прихвати извјештај владин о погодби с Француском, зависиће у тогају идуже неједна судбина парламента и владе. Опозиција ће по свој прилици на извјештај г. Гледстонова одговорити приједлогом за укор, и при постојећем расположењу духа у парламенту није могуће да ће гласање испастаи неповољно за владу. С тога се могу очекивати нови избори у Јулу или Августу, ако се за времена не снамете јавесени чланови либералне (Гледстонове) партије, те се сложу окупе око г. Гледстонова, да сузбију чападај конзервативаца. На жалост, још једнако су ужасно помучени појмови у мисирском питању. Шта имамо ми Француску да питамо? Вели се. „Ми смо своју крв и свој новац жртвовали, па можемо чинити, што нам је драго.“ Заборавља се, да мисирско питање није искључиво инглеско, него да је претежно инглеско-француско; па онда и не помишља се на то, шта би било, кад бисмо ми поступили с Мисиром као с освоеним земљом, а не бисмо хтјели бити праведни и умјерени. Анексија или протекторат или како се више маскирао господарство инглеско над Мисиром имало би за последицу то, да би се одмах и многе друге силе нашле побуђене да захвати што која може. Јер мисирско питање само је један од источника питања, па кад бисмо ми узели Мисир, онда би Француска одмах отворено присвојила Тунис и дошла би у сукоб с једне стране с Италијом због Триполиса, а друге стране са Шпанском због Марока. По заштити се не би ограничили само на Африку. Кад се већ једном почне дијелити Турека, онда ће се навалити и на њене државе у Азији и Јевропи. Аустроја већ држи као да има у руци Солун, и употребиће прву прилику и најмањи повод да жели своје испуни. Тада би и Русија нашла најбољу згоду да пође у Цариград. Нико, ком интерес цивилизације и добре управе на срцу лежи, не ће жалити, ако Турека нестане са јевропске карте. Али нашољство њено ваља да припада рођеној дрци тамошњих земаља, а не грабљивим сусједима. Ваља тежити за тим, да се тамо оснују нове државе, а не да се дијели на ови начини. Ако ће свака држава понешто очуати од Туреке, онда не ће ни Немачка скретити руке на Гелата. Независност у престолонаследству Холандије може ласно пробудити старе жудње њене. Цар Вилхелм и кнез Бисмарк тако су осјетљиви према својим рођацима истога поријекла и језика, да ето чак и трансвалске Холандије сматрају за полу-германе. Кад су то Холандији трансвалски, за што да не би били Холандији у Холандији? Па и балтичко провинције у

Гусији на пола су немачке. Ето види се, да има доста туринх за велики јевропски рат, па ако ми у Мисиру срећемо с правца пута, може то ласно дати абер том рату.“

Погодба инглеско-француска.

Лист *Гамбетин* странке *Република Француска*, који стоји у својој са републиканском аладом, доноси у једном уводном чланку свом прво залажања саопштења о погодби између Француске и Инглеске у ствари мисирској, за која би се ипрема свијема приликама могло скоро са извјештају рећи да су на истини основана.

Како је тај чланак за „горуће“ питање мисирско од значаја, то ћемо га овдје у цијелости саопштити.

Ево га:

„Игледа збиља, како су већ сви листови огласили, да се цијела погодба између Француске и Инглеске прве око ове двије тачке: 1. и и г а е с к а о к у п а ц и ј а М и с и р а не смје пријети извјештај рок — како вели, три године, — а ако пође за руком, да се на Нилу устроји гоуадиана војска која би могла ред одржавати и навали с Судана спријечити, онда би се тај рок има прекратити; 2. м е ђ у н а р о д и н а к о н т р о л а над цијелокупним мисирским финансијима. Ова погодба, која је сад поднесена великијем силама, има се скоријем предложити и парламентима у Лондону и Паризу, па ако јој они своје одобрење даду, онда ће се изијети пред конференцију као основа сајеговања. Тако се данас увјера и толико ми знамо, више ништа. На сваки начин игледа доста смјело, кад се узме да се расправљају тако изодређени подаци у једном случају, гдје и најмања ситница сваки час може нарасти до искључивог значаја. Но то мора бити сватом испристраном посматрачу јасно, да у овиме дијелу тачкама нема ништа, што би могло Инглеску увриједити, и да је Француска своје оправдано захтјево на најмању мјеру свела. Да не говорим о ланим старим правима која вагда постоје — јер ми никад нијесмо допустили да се она укидају без нашега дозвољња — јасно је, да ми ониме, који од нас помоћи траже, како би се једном крај учинио жакосоме стању мисирских финансија, ту помоћ само онда пружити можемо, када тачно знамо, нашто се обавезујемо и шта управо хоће да се предузме, било с нашим поцем, било под нашим јемством. У трговачком свијету само се онда дужину прискаче у помоћ, кад кинге своје занесу и на њих позажу, па што ће употребити помоћ, коју тражи.

То је св свијем прота и јасна ствар. А нека се нишито не заборави: да Француска у овој ствари не тражи ништа особито, ништа одвојено; она се ставља у исти ред са свијема осталим вјеровицима Мисира, и за њих, за велике силе, које су учествовале у заговору о ликвидацији, тражи контролу над цијелим мисирским финансијама. Тешко је докучити, шта могу Инглези, који су политички ауда, имати против таквог надзора од стране заступника свијех вјеровицима. Што се тиче ограниченог рока окупације, доваљно је напоменути, да је инглеска влада већ издала била заповијест, да се највиши дин војске на бродово укца, кад је на јадан пут судански устанак у испредивним рамајерима букупо. Да се даље војска натраг ирне, то лежи у жељи самога сенцеког кабинета. Не може бити нимало непријатно ни стидно за инглеску владу, да то отворено призна пред Француском и пред осталијема силама. Њој ће се оста-

ЛИСТАК „ГЛАСА ПРИГОРЦА“.

ЧИСТОТА КУКЕ И ЛИЧНОСТИ.

(Наставак *).

Преје но што пређемо на чистоћу у разним узрастима, ваља да поговоримо о једном различитом дијелу тела, која морају бити предметом специјалног његовања.

Сваких осам дана треба узети и о ж и у баву, којој у води ваља присути мало шаврта за јуде, који много прешке путују. Овака је нужно поред тога сједи некте четвртасто, мијешати често черупе и обућу, подрезивати жуљеве и т. д.; свакодневна пак узивања иду својим редом.

Руке нек се умију кад год то буде нужно (али боље кад се човек враћа дома, него кад излази из куће). За ово ваља употребити воду и сапун добре квалитете, који поје на жуљарама не био сувише лужав. По које пут да се познате пошти са чачкаљцом од кости, но не од челика, који може оставити азердине, куд се скупа маст и прашина; пошто су некти ишчакани, треба чешће довршити четкицом и сапуном.

Особиту пажњу треба обратити на чистоћу г у б и н а и њихове зајвутке (пожигуре). Њихова је кожа деликатна и врло раздржљива и ваља их лијепо убрисати послије сваког обрда.

Брига о и у б и н а ситије се у овом: * Вис бр. 13 — Га. Црн.

пакати уста послије сваког јела; — употребљавати зубну четку од перја или дрвета кад год је то потребно; — испрти брижљиво у јутру и вече зубне дужице, како би се спријечило нагомиланање стрешног камена.

Све нечистоће на лицу и врату прати јутром и вечером хладном водом и кождивем платна; сваки пут умшрљате у нос мало свјеже воде; уши нек се прочисте с малим суфлером (шпоном) и мало чиста уља, да се не би у њима нагомилало ушно сало; овака нега главито је нужна у млађем узрасту због обилног лучења сала.

Предмете, која служе за тоалету које се под к о с о м ваља држати врло чисто и не давати другом на употребу; чешаљте се и четкице се сваког јутра и вечера, но будите веома умјерени са помадама и разијем уљима. Брижљиву ваља уграјати у оламену шпартне лампе до 100 грама, како би се тиме класе паразита убиле и уништале.

Није потребно говорити о чистоћи гениталних (детеродинх) дијелова. Доња и друга лучења, која бавују у овим органима, морају се брижљиво отргн и удалити. Жена је дужна да свако јутро и вече чисти себи узбригањена ради чистоће. Слуга у рукаву (вагина) врло се лако ушлеји, особито у вријеме мјесечног чашћења, е тга је тада жељено потребно да узвон с т у г о ч и с т о њ и, м е ђ у т о м б о њ и с а м о у б р и ж љ и в о.

кама ваља препоручити велику брижљивост о чистоћи поменутих дијелова тијела: ово је једино сретство да се избегне сврбеж, који лако води узамљеним наликима. Поред повећег леђења с водом, ваља имати погодни рукавни шприц (бригаљиц) од меког каучука, а у недостатку пошљедњег и сама рука може доста учинити.

Чистоћа у новорођеног и одојчета. — Чим се дијете роди, ваља га протрљати са мало свјежег масла, или боље са жуљанцетом од јајета; затим ставити га у млаку бању са сапуном, која ће лагано растворити доњу наваљу, којом је покривено. Нек се дијете завије у пелене, положи у колијевку, подастру малом сламарицом, коју треба чешће мијешати. Пелене дијету ваља мијешати и плати сваки пут кад год се уклајају. Сваки пут кад се дијете упрља, треба га опрати, убрисати, мало посути прашком од орза или финиш брашном по прегibu и борана, гдје се највише оједа, па онда с ичже у чисто његово рубље.

Чистоћа коже у одојчади мора бити најбрижљивија с тога, што је кучење покожице код њих врло активно; озем тога њихова се кожа врло лако запаљује због различитих раздржљива, више или мање киселина. Сваког дана ваља новорођеног пропакати струјом млаке, или „тоне воде, нарочито око члару и гениталних органа. Осим тога ваља му дати три пута на недељу велику чајну бању од девет капута.

На глава новорођеног ц о н с л о д и ц р и к е т о л у ч е њ е, које треба чистити сваки дан меком четком и сапуњавом водом; то је једини начин да се избегне «чирцигер» и разне врсте руге («мајасија»). О ч и н о в о р о ђ е н о г, које се врло често подергавају раздржењу у гнојењу, нек буду предмети трајне пажње: с о л о д у ч и с т о њ е.

Једном ријеч, одојче и св што га окружава (свјетло, температура, савија, соба и т. д.) ваља да бује у најбољој чистоћи.

Ми ћемо с л а т к и м у о н о м е ш т о с е о д н о с е н а д о ц и ј и в д о б р о д ј е т и њ с т в а, да не би повторањали (као у хигијени новорођеног) оно, што је француско друштво хигијене изложило тако кљеторски у своја два издања. *)

Ми напремо само на једну тачку: чистоћа је неопходна услов цијеломудрености. Оваквам често прометиче, особито кад младе дјевојача, на нечистоће аногениталних дијелова (или од ситнијег прва, што се дову оксигури изазивајући несвесни сврбеж; а тиме и опашно додиривање.

„Ми ћемо остарити чистасти пожом: пиево је професор Буларда. Закључак: старац мора брижљиво пазити на подржавање својног покривала. Чистоћа није само једина, као што је рекла г д а Н е т е р, то а л т а с т а р о с т и, о в а ј е у с т о д о б а з д р ж љ и в о с н о : н е с а м о о н о т о д р ж љ и в о.

*) L'Hygiène de la première Enfance, 6 volumes. 1893. L'Hygiène de la deuxième Enfance, 1893.

вати доста времена, да сирвијени све могуће догађаје и да састави војску од урођеника, која ће њене регименте замијени-ти. Она ће сама угу организацију изводити, она саму прву улогу играти, а то је у ре-ду, јер она је изабавила Мисир од устанка мисирских главара. Ако би се Инглеска устевала, да пристане на одређен рок оку-пације, онда би то изгледало, као да она хоће на вјечита времена да се настани на Нилу. Ако би то тако било, онда нека зна-ју Инглеси, да на то не ће пристати Француска, а јамачно ни остале силе. Нас не вуче ни најмања жеља, да имамо касни год утицај над Мисиром, који би равни био протекторату, а још мање да тамо искр-памо своје војнике, ако ће бити и један батаљон. Али што ми нећемо да чинимо од Мисира, то ни другој којој сили не мо-жемо допустити, да од њега чини. Мисир мора остати неутрална земља, ако ће бити само из тог разлога, што је онај господар и над свеским каналом, ко је господар над Нилом. За Инглеску је преважно, да нико не тиче, нико не при-јети слободи канала, слободи великог об-ртног друма између истока и запада. Ин-јено! Ама и нама је исто толико стало до те слободе. Поштујући је с једне и с дру-ге стране, очуваћемо мир Јевропе. Чим се на која сила стално настани на Нилу, помоћиће се с нова источно питање, и то с таквом жестином, као никад до сад.

Па шта би Инглеска при том добила? Ето има двије године дана, како она ради у Мисиру по својој вољи, а нико јој не смета. То није био протекторат, него пра-ва диктатура. Питамо ма ког Инглеса, ко-га није страст заслепила: Је ли икако користи имала Инглеска за те двије годи-не своје свемоћи? Је ли од Телелкебира јача, уваженија у свијету? Може ли се за-најети њеном подоклају у Мисиру? Је ли јој пошло за руком, да ту земљу уре-ди, да постави уредну управу, да крсно поно годемо богатство, да задовоље дубав или бар послушност њених синова? Не! Инглески патриоти с болом помишљају на то. Хоће ли да ово жалосно искуство про-дуже до у бесконачност, на очиглед толи-ким протестима Јевропе? Хоће ли једино због самоубиља да се заваде са свијема својим сусједима, а нарочито с Русијом, која ће одмах отуд користити за себе паву-ћи, па и с Француском, која ништа жуди-је не жели, него да у срдачном споразуму с Инглеском живи? Хоће ли аар ову при-лику да употребе, па да изазову не само министарску кризу, него и парламентарну и нове изборе, који би можда владу Вели-ке Британије изручили у варуцај прекидеа агитаторима? О томе изају сада да одлуче практични инглески државници. Није наме-да их ми савјегујемо. Они нас за цијело не ће молити за то, и радиће по своје нај-бољем нахођењу. Али ако одбију споразум с нама, сами ће бити криви нерасплетивим заплетима, која ће одмах наступити.

Што се нас тиче, нама је жива же-ља, да се не пропусти ова прилика, мож-да и то ња, да поштено и правично уре-ђење мисирскога питања.

Политички преглед.

О конференцији у ствари мисирској ријеч је на другом мјесту овога листа. Овдје ћемо додати само неке појединости. Ингледи су сада много бољи да ће се кон-ференција састати, јер је споразум између Инглеске и Француске у главном пости-гнут. Само је сад велико питање како ће се у тој ствари одазвати dotyни парла-менти. За француски нема сумње, да ће

погодбу прихватити. Но о инглеском још се јако сумња у томе, премда је у пото-ње прјелије, како француски листови јав-љају, јавно мишљење инглеско постало ништо мало ближеје у оцијел Гледетово-вога држања. Тако јавља лондонски дои-ник „Јурнала де деба“, да је још у преш-ли петак министарска већина била јако потресена, и да је велики број чланова Гледетове странке био одлучно, да гла-са против кабинета, ако Гледетон и Гран-лиа усвоје начело заједничке контроле. Тек у суботу стигла је вијест, да су се либерални уплашили од савеза између кон-сервативаца и парвизита, као и од тога што би немогуће било саставити нови либе-рални кабинет, кад би Гледетон одступио. Уплед тога многи либерални посланици опет су се прикључили Гледетону, те ће у овоме питању гласати уз владу, и тако је сада мања опасност, да ће кабинет Глед-етонв насти. У идући понедељак ствар ће се ријешити.

У италијанској комори интерпело-ава је посланик Кампореале прије неколи-ко дана владу о мароканској ствари. Ми-нистар спољних послова Манчиније одго-ворио је 30. Маја на интерпелацију. Ње-гом одговор, који се с пострјељењем оче-кивао у политичким круговима, гласи у изводу овако: Влада је најважније пратила догађаје што се развијају у Мароку, како је не би изненадила свршена факта. Прта-јући у кратке одговоре Марока према јев-ропским силама, Манчиније разлаже, да Инглеска и Француска имају заступати та-мо поглавито трговачке интересе, а Шпа-нија, Инглеска и Француска интересе по-литичке. Италија има тако географски ин-терес, интерес поморски ради слободе пловидбе, и негативан али веома значајан интерес: да не допусти да се пред капи-ром Италије оснива пространа афричка др-жава која би разрушила равнотежу и сна-ге у Средоземном Мору и која би грози-ла територијалној сигурности Италије. У овај мах има Француска у Мароку два спора: једно је заштити шерија алазанског, а друго исправка граница. Ту је Манчи-није опширније разложио суштину тих спорова. Шерија би могла у случају гра-ђанског рата постати француско оружје, а што се тиче неправке граница — ту су два пројекта: једно је уступање велике области, опозике као што је оваз Фигиг, што би значило расчлањати Мароко; друго је уступање ограничено, несигурно, због зоне између Аџира и Марока, ко-јом слободно продаје номадска племена и бунтовници бјегуници. Француски посланик Ордега изазвао је жалбе и рекламације својим односима према шерији, протекци-јом према Мароканцима, правичањем султана да абаци гувернера алазанског и својим понашањем према своје колеги у Танжеру. Он је можда у томе преторично упустио своје владу. Талијанска влада објаснила се о цијелој ствари с кабинет-ма у Мадриду, Лондону и Берлину. Она је чинила пријатељске, али врло пренне кораке у Парису, да би сазнала намјере владе француске. Париски кабинет дапао је Италији, Инглеској и Шпанији неколи-ко пута формалну, одређену и категорич-ну изјаву, да се не ће мијешати политич-ко-територијални status quo у Мароку. Може се рећи, да је први француско-ма-рокански спор свршен повољно по Фран-цуску тим што је примљен гувернер а-лански. Што се тиче другог спора, изја-вила је Француска, да она тражи само расправу старог питања око исправке граница, а не уступање какве велике обла-сти. И то је питање дошло дотле, да ће бити

расправљено. Дале је најавила влада фран-цуска да ће дати објашњења о поступци-ма Ордегима. Влада талијанска настојаће, да се Ордеги вонду поруке, да својим поступцима не изазивају сумњу која би мо-гла бити заметан заплетима и агитацијама. Манчиније вели, да није могуће не повје-равати тако изречним изјавама француским. Значило би не имати међународних обзира, ако би се хтјело мислити, да ће влада једног великог и племенитог народа можда давати такве изјаве за то да забавури опрезност осталих сила. Но при свем том, а с обзиром на околности које је Кампо-реале напоменуо и које су у последње доба настале, дужност је владе талијанске, да се придржава свога гледиста и да на-стави објашњење са заинтересованим си-лама. Она се у друштву с осталим влада-ма труди, да не могућасти стане на пут опшених мијенама у асмама сусједним на Средоземном мору.

И у инглеском парламенту потакнуто је мароканско питање. Уплед једне ин-терпелације у доњем дому дао је Финчи-рије нужна објашњења. Лорд рече, како је Инглеска добила увјерења од француске владе, да она не смијера ништа у Мароку, и да одбија од себе сваку помисао на успостављање протектората над Мароком. Она увјеравања француске владе саопшти-ла су инглеском заступнику у Танжеру, а овај их је доставио влади султана маро-канскога. Но у изјави владе француске не помиње се, на жалост, ништа о томе, да ли Француска захтјева исправку границе, односно анексију земљишта до ријеке Мо-луджа, нити о томе, е да ли она остаје при својим протекторским правима над шери-јом алазанским. Листови француски чуде се томе, како су се могли у Италији толико узарјати због Марока. Нико у Француској и не мисли на то, да Мароко присваја или у какву год зависност према Француској доводи. На против жели се, да тамо оста-не постојеће стање.

У Белгији су били избори за наро-дну скупштину и они су врло неповољно испали за либералце, који су претрпјели јак пораз, те је умплед тога настунала би-ла министарска криза. Дојаконше либерал-но министарство морало је одступити и на његово мјесто постављено је министарство клерикално, јер ово ће према изводу по-вијех избора имати огромну већину у скуп-штини. Чудновато је при овом догађају то, да је ово б о први избор, који је чинио по новом изборном закону, који су либе-ралци доијели и по коме се бираче пра-во уступа само онима који имају извјес-но имање и извјесни степен образовања. Дакле, по томе сусуди, у Белгији су они, који нешто имају и који нешто знају, на страни клерикалној. Комора белгијска има 138 чланова, којима мандат траје четири године; сваке двије године половина ко-ком истуна, те се дичује по новим избо-рима. Овога пута истекло је мандат 40 по-сланика клерикалне и 29 либералне стран-ке; од овијех 29 гласова либералци су са-ди изгубили 26. Тим је либерална странка сила на мањину од 53 гласа, од којих ће се 50 у идућој години мојети подржи нов-вом набору. Овај нечувени пораз либе-раца принијеује се неслози у њиховој странци, коју су поцијенали такозвани мла-ди либералци. Нова клерикална влада са-стављена је под пресједињством Маджа. Какав ће програм бити овој влади, најбо-ље се види по томе, што у њој нема ми-нистра просвјете, јер нова влада налази да то није од потребе за Белгију, почем

се тамо с просвјетом занимају дукатне корпорације, а ове стоје под алазном ду-ховном. И то се обила у — Белгији!

И Бербер је дошао на ред, дакле сад је цијела сјеверна обала африканске, починући од Марока на до Црвеног Мора под чешким. Истуркује се ња име над Бер-бера, који су потомци Маја устанка о-својили. Војска у посади, како „Татме“ јавља, борила се храбро, док јој је траја-ла муниција. За тијем су бунтовници про-дрли у варош и све војнике и становнике појели. Хусејин-паша Каине, гувернер берберски, и главар племена Фигаре те-лико су рањени, а са 50 других, који су у животу остали, у ропство одведени. По-сада берберска састојада се из 1500 вој-ника и 500 добровољаца од племена Фа-гаре. Поговорја се, да бунтовнички генерал Емир Абдулах има око себе до 100.000 момка и да је последице пада Бербера по-сао 30000 момка да околе Домгоду.

Избори за асмазски сабор у Угареној биће већ довршени, но и у потоним до-стојима, који су нам стигли, још не нала-зимо коначни резултат њихов. Колико се до сад зна, стоји изван сваке сумње, да ће асмазска странка побједити; она већ сад има 183 прирјеткира, докле умјерена опози-ција броји 53 гласа, а независна странка 58. Нас се много више тичу избори у крајевима, гдје Срби и остале народности живе; но баш о томе не налазимо у њи-мама никаквога извјештаја. Само толико вилимо, да је до сад 12 народњака изабра-то. Како су текли избори у српским кра-јевима, о томе још ништа не знамо.

У сабору Хрватске и Славоније до-шло је већ до жестоких сукоба између ба-ни и опозиције и то поводом расправе о потоним догађајима и о изазивању коме-сара. Опозиција је захтјевала, да се сабору поднесу сви списи, који се односе на, тр-говне и на догађаје који су на тога дошли. Против тога устао је бан и доста оштро сузбавио опозицију, нарочито њене заступни-ке Мајсена и Марковића. Овоме потаљем пребацио је да не али предавати ни личних лекција на универзитету, а што би да је лекције сабору. На то је одговорио Марко-вић бану: да би му друштво одратно, над би бан био Хроат, но као марарком чи-новнику не ће ништа да одговори. Сабор је, на пошлетку, с малом већином одбио за-хтјев опозиције, да се списи о трговима ва-цесу на то чуће.

У талијанском парламенту ушпило је Манчиније поводом једне интерпелације важне изјаве у царковеном путују, на које се сада у Француској јако дуче. Пра-јтељски о-јелаци француског народа пре-ма братинског пласијанском, гдјећи на-јетким гласовима француски листови, као да су спали на нулу. Кригца се ба-ца на то изазва Манчиније. Француски политичари и публицисте диче, да би Та-лијани много нахистије учинили, да се ни-јесу мијешали у послове која се њих баци-нишало не тичу, и да се најтеже еттрали да африканску обалу на којој се мишлеу Француза немају ништа да гласи. Фран-цусе је већ то узарједило, што је Манчи-чиније рекао, како је увјерен, да република француска нема никаквих јавних намјера са Мароком; из тих рјечи онг изводе, као да се с талијанске стране сумња у поштено републикане. Још их је већма узарједило, кад је Манчини на свршетку своје бесједе изабацио фразу, да ће Итали-

то јест оно, које извире из функциоанлне равнотеже, из гинкости органа, из нормал-ног састава сокова: него још и локално здравље саме коже. Сваки старца који не би подржавао умивањем и бањама на-вину чистоту свог покожничног покрива, изазве се тиме тегибно и опасној болес-ти, старачком сирбежу (prurigo senilis).

Рубље и одијело старца влада да бу-ду предметом највеће бриге, што ћемо у идућем изложити у опште, ограничавајући се сада за оне који су већ на заласку жи-вота, напоменом дијете и дубске мисли Жубера: „у чистим и свјеским хаљинама зна нека врета младости, којом треба да се заодјене старост“.

Глава трећа.

Чистота одијела и постеле.

Чистота одијела, овог најближег стана-није мање важна но чистота куће, и она је услов вине qua поп кожне чистоте. С друге стране многобројним и сигурним по-сматрањем доказано је, да су рубље и хаљине врло често раиносачи зараза. Под рубљем не треба разумјети само тјелесно рубље (кошуље, мараме и т. д.), ту долази и рубље с постеле, хаулетно, са стола (таулина), из кухиње. Чим се упрла, влада да дати у прањо и замијенити руб-љем строго чистим.

Стара друштва (Грци, Римљани), не гледајући на велики ступањ цивилизације до ког су били дошли, пренебрегаваху ва-да хигијенску важност тјелесног рубља. То

нам брижљива, за што ни је било потребно надокнађивање свакодневним општим бања-ма; стари народи, особито у жарком кли-мату, не би могли сатувати равнотежу свог здравља без ових бања. У срећнем вије-ку нијесу прали ни држала често своје рубље као ни у старом, а међу тијем упо-треба бање била је забачена, као неморат-на и достојна само незнабожаца. У исто вријеме пализимо стрљиве епидемије кож-них болести, којих данас нема, но само о-писивање суварменика задржава уображе-ње данашњих лекара: шуга, проказа, ћела, кожни епидеме...; главном чиниоциом сви-ма овим бичевима средњег вијека, која су се подржавали нечињеном и пренашали ра-товима, било је потпуно пренебрегавање личне хигијене.

Одијело, које носимо, треба сваког дана брижљиво ишчеткати и ослободити од прашине и прљавштине. Од времена на ври-јеме било би добро, кад бисе дезинфицира-ло до основа у сухој бањи до 100 градуса или у очишћавајућој пари сумпорне кисе-лине. Колико би се болести избјегло, кад би се слушали савјети науке у овом погледу! У догерима често је пута војена админи-страција избјегла тифус и зауставила вели-ке епидемије, наредивши потпуно дезинфи-цију униформе и солдаатског појаса и пре-поручивши војницима најбрижљивију чи-стоћу у њиховој опреми.

У сваком случају ваља хаљане, по-могућности, веома често прозупати, опрати, очеткати, провјетрити; и чешће но што се

чини, преобући другу хаљину: ова је остро-ржност нужна колико за блузу радника, толико и за капут грађанина.

Рубље с тјела ваља промјењивати често: кошуљу три или четири пута на недиљу; гаће једном или два пут; ча-рме и шосетке сваки дан или сваки други дан; у осталом владати се треба према го-дишњем времену, занимању и развој функ-цији коже. Апсолутно је нужно сматри днев-ну и ноћну кошуљу, и никада не дежати ноћу у дневном рубљу. Јакозла од фламе-ле, коју треба свлачити по ноћи, као дао рубља, уопште врло се често мијена: треба знати, да се вуза заражава много брже него памук или платно, а то чини те је фламеа више од штете него од користи, кад се не пере и не мијена често.

Треба имати најмање по двије капе или шешира и по два пара бубуе, да би се лакше одржали у истојим овим споредни-комадима наше одјеће, који покривају непо-средно највјесне дијелове тјела.

Мараме је комад изаткавог дана или конопље, умекшан прањем, а уведено је недавно у наше обичаје, и то употребом дувана! Њу треба врло често мијенати и давати да се опере ондје најтеже замије-ја сваки пут кад год је вале сумњиве ча-стоће. Мараме је придежни разносач зара-зе: наука је забиљежила многе случајеве опасних грозница, запалења очју, гној-них и заразних болести (сепалиса), прене-шених искључно овим опасним посред-ником.

Најпослије морамо казати неколико рјечи о чистоти постеле, која је као што се зна, „одијело човјекама; свака и такође и болесника Постела ваља да је предмет нарочите бриге. Гвоздени кревет и дучек од ковеке длаке на метално-еда-стачној подлози претстављају, у плетлу хигијене, неочишћена својста; длаке аа-чишћене и провјетраване, они апдеу, као дрво и сламарца, угодљено сазрало етје-инцама (кажцима), заједно кризано и за-разе.

Из петајет узрока на постели ће тре-бају никакве замије. Дучек (матрац) од гриве ваља неко вријеме наложити ваздуху прве по што се зготочи постела; сваке го-дине треба повену дучку промјењити и промлатати а платна или длаке с њега опрати. Обављање дучека ваља да се чини са више старан, него што то обично бива: пошто се вуза очисти, треба је др-жати више дана на слободном ваздуху, и не заборавити, прије чешљања, да се про-уза брижљиво протру.

Постелно рубље ваља да је од изатка и да се пере у лето сваких четирест дана а у зиму сваког мјесеца. Подглавја, јастуци за којеке длаке или пера, покрив-ачи траже трајно провјетривање и обави-љање. Таким начином владаје чистота у свима дијеловима постеле. Нека ова постела не стари буду владжине свеног дана, из-мјене један час, промаје ваздуха, а да тијем не се постела измјенила, а да се не по-ново, стаје мести. (Наст. ваће ет.)

ја, колико у њеним силама лежи, врати очувати своје интересе у Мароканској и спријечити Француску да се не осигури и не постави искључива господарица на средоземном мору. У томе напласе Французи уредљиву провокацију.

Исто тако замјера се с француско стране и Шпанијцима, што с неоповољеном прате корабе, које Французи чине на северно-афричкијема обалама и неће да пристају на повуде ради учешћа које им се чине из Париза. Ови појави доводе у рђаво расположење данашње владајуће кругове француске због тога, што та суверениност латинских раса напрема војничким и дипломатским успјесима, које су данас постигли Французи у Тунису и Мисиру, све већма осујећава планове њихове за оснивањем једнога југославянског савеза латинских народа у Јевропи.

Већ догађаји у Тунису јако су одбили Талијане од Француза и допринијели су не мало, ако не све, да се Талијани прикључе средњеевропском савезу. Сад изгледа као да ће се тунискија окупација повторити у другом издању на другој једној страни афричке обале, и то са западне стране Алжира: у Мароку. Тијем би се Италији још већма отуђила од Француске и приљубила средњег Јевропи. Француска влада истина одлучно пориче, да она има никакве наміјере на Мароку; али тако се то обично свјетла чини, кад хоће што да се прикрије. Кад је француски заступник Ортега увукао тробојницу у Танжеру и пошао на отицет у Париз, а са собом повео Мароканског министра иностраних дјела, да се лично с Ферријем поразговори, тада су сви листови почели отиријати тајне планове које има Француска у Мароку, а Француска је онет енергично сузбијала подметање јој замјере. Париски владини листови увијераваху, да ти наведени тобожњи планови нису ништа друго него тековније лажи, које је измислио и у свијет протурисао енглески консул у Танжеру, из овете што му француски заступник квари многе издашне послове. У исто доба послата су од француске владе у Мадрид и Рим увијеравања, по којима за Француску не постоји то мароканско питање и да је оно само поред фантазије познаничких кореспондената.

Но, као што се види, у Мадриду и у Риму не вјерују париским увијеравањима. Узбунада их је највише та околност, што се француски заступник Ортега онет повратио у Танжер с највероватније да сврши неке размјере и да учини неке исправе у границама. Какве су то размјере и које су то исправе, најбоље се види из мадридских изјављивања и из одговора талијанског министра Манчинија на Кампореазову интерпелацију. Исправна граница односи се на југославянске оазе и на приморје које се налази на провинцији Орал. На југославянду, ондје гдје је прије двије године букуно устала међу номадским племенима која су своја стада пасли час на алжирском час на мароканском земљишту, имао би се један познатији комат земље овијевити и спојити с француским државама у Алжиру. На то су дуги Шпанијци, јер ту се баш налази ријека Мадура, пред којом увијем стоје њихова Зафаринска острва, те би ова некако дошла у зависност од Француске. А мути се на то и Италија, јер што Французи траже, у самој ствари ништа друго није него протекторат над Мароком, а ако Французи и то постигну, онда су они постали искључива господари над средоземним морем и истовице би Италију са свјетом одатле.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 25. Маја. — Ове недеље имали смо широк прилично јак и облачно вријеме, па манетро тихо и лијепо вријеме, па три дана широк прилично јак облачно и кишу, па манетро прилично јак и ведро. А море немирно.

Улазак и излазак Бојане није био слободан.

Доједрише:

Траб. при. „Буона Сорта“, тон. 18, кап. Мехмет Усеин, из Медве, су 4 момака, крпат брашна.

Траб. при. „Срећан“, тон. 15, кап. Тахир Јусеу, из Обота, су 5 момака, празан.

Траб. итал. „А. Марија“, тон. 23, кап. А. Маранули, из Обота, су 5 момака, крпат дрва.

Пар. при. „Нови Назар“, тон. 24, кап. Саво Петковић, из Обота, су 6 момака, празан.

Поједрише:

Траб. при. „Буона Сорта“, тон. 18, кап. Мехмет Усеин, из Обот, су 4 момака, крпат брашна.

Траб. при. „Срећан“, тон. 15, кап. Тахир Јусеу, из Медве, су 5 момака, празан.

Траб. итал. „А. Марија“, тон. 23, кап. А. Маранули, из Обота, су 5 момака, крпат дрва.

Пар. при. „Нови Назар“, тон. 24, кап. Саво Петковић, из Медве, су 6 момака, празан.

Уредник и издавалац Божа Попковић.

Уцињ. 27. Маја. — Ове недеље имали смо вјетрове од III и IV. четвртца јете, умјерене и лагуне; кад кад мало да не ведро, кад кад облачно и помешто кише, а узбуриано море.

Доједрише:

Траб. при. „Уда Верди“, тон. 27, кап. Омер Јусеу, из Валоне, крпат пакане за Тријешће.

Барка при. „Канарина“, тон. 5, кап. Али Мехмед, из Бара, крпат тигаза.

Барка при. „Вир Пазар“, тон. 3, кап. Абдула Зубери, из Медве, крпат левама.

Поједрише:

Траб. при. „Уда Верди“, тон. 27, кап. Омер Јусеу, из Тријешће, крпат пакане, из Валоне.

Барка при. „Сезана“, тон. 3, кап. Змиљ Мустафа, из Бојану, празан.

Барка при. „Али Ага“, тон. 3, кап. Сулејман Селамат, из Спјажа, празан.

Барка при. „Канарина“, тон. 5, кап. Али Мехмед, из Бара, празан.

Барка при. „Бел Фире“, тон. 4, кап. Пет Бузук, из Медве, празан.

Бар. 1. Јунија. — Ове недеље имали смо вјетрове јужне средње, гдјекад с кином, грмљавином и сијвањем.

Од јулер поче вјетар западни тихи, мирно море и ведро небо.

Барометар држање се између 76—77.

Стање температуре Реом. 22. —

25 пр. м. дође из Бриџија траб. италијански „Викторија“, кап. Динунције Бузене Марија, крпат петрола, од којег један дво искрца овдје а са остатком крену за Драч.

28. пр. м. дођоше:

Из Драча траб. отоман. „Дурацино“, тон. 16, кап. Абдулах Ибрахим, крпат жита за Мајетке.

Из Дубровника пислог грчки „Занзелино“, тон. 28, кап. Срнидионе Катеки, крпат штица за Брџ.

Такођер из Дубровника пислог грчки „Нире“, тон. 25, кап. Спиридион Орџано, празан за Брџ.

Из Брџа и Арбаније врати се уредно пароброд аус. уг. „Финуме“, кап. Р. Иванши, који као обично пошто искрца неколико путника и трговине крену сутра дан у 5 сати пр. подне за Далмацију и Тријешће.

30. пр. м. дође из Тријешћа и Далмације пароб. аус. уг. „Јонијо“, тон. 424, кап. Ђовани Валунтик, који искрца неколико трговине и путника за ову луку и крену у пренисато вријеме за Арбанију и Брџ.

Такођер 30. пр. м. дођоше из Будве: Билан, итал. „Мадона де Корсина“, тон. 8, кап. Мелио Рафале, крпат различите трговине.

И траб. при. „Роза Уцињ“, тон. 16, кап. Тахир Јусеу, празан за Драч.

31. дође из Леане траб. грчки „Сав Спиридионе“, тон. 19, кап. Константин Франкоуло, и са њиме 5 малих барак полумбара, рабара спешта.

Телеграми „Гласа Црногорца.“

ЛОНДОН, 3. Јуна. — Гувернер од Донголе јавља, да су устаници освојили Бербер.

БУДИМШЕНТА, 3. Јуна. — До 6½ на вечер изабрани за сабор 152 либералца, 45 од умјерене опозиције, 45 од крајње левине, 13 антисемита (противника Чивута), међу овимеја Верховај.

БЕЧ, 5. Јуна. — „Фреденрат“ оповргава вијест да је Калић патрат позвап.

ПРИЗ, 5. Јуна. — Погодба енглеско-француска биће званично саопштена парламентима француском и енглеском у понедељник.

СОФИЈА, 6. Јуна. — Народно „собраније“ сазвано у Трнову на ванредну сједницу 17. ов. м.

БЕРЛИН, 6. Јуна. — Званични лист саопштава декрете, којима се принципалне државе за пресједника државног савјета, и доноси листу од 70 новонаменованих чланова државног савјета.

ЛОНДОН, 7. Јуна. — „Тајмс“ јавља, да је порта тражила да ону са евојом и војском западних јевропских сила посједне Мисир.

ПРИЗ, 7. Јуна. — Агенција Авасова јавља, како је политичка француска велики успјех постигла тијем, што је упутила над Камбофом повјере-

на Француској. (Краљевина Камбожа, у стражњој Индији, источној Азији, између Сијама, Анама, Комакхине и залева сијамског, чиница је 84,000 квадрат. километара и има 1 милион становника, стоји још од 1862 под француским протекторатом и једва се може назвати самостална држава. Главна јој је варош Удонг. У. Гл. Ц.)

БЕРЛИН, 7. Јуна. — Бисмарко је имао дуги договор са Орловом.

ЗУКУРЕНГТ, 8. Јуна. — Скупштина народна закључена бесједом краљевом, у којој се наглашало, како је скупштина поново засједоцила радњом својом да је напједела уставна монархија крајеуголни камен зграде. Чврсто и мудро држање Румунске узјела на све стране повјерење.

ПРИЛОЗИ СКУПШТИНИ У УЦИЊУ ЗА ЗИДАЊЕ „ЗЕТСКОГА ДОМА“.

Бор. повч.

Вејвода Симо Поповић . . . 20 —

Арсан бег Ресудбеговић . . . 3 —

Капетан Станко Сабан . . . 2 —

„Боко Стојковић . . . 4 —

„Ђоро Ница . . . 2 —

Петар Ђуровић . . . 2 —

Стево Јовићевић . . . 2 —

Поп Алекса Ајдуковић . . . 1 —

Поп Јевте Кочеван . . . 1 —

Лука Ђуровић . . . 1 —

Илија Бошковић . . . 1 —

Ђуро Ђељача . . . 1 —

Кап. Осо Зубери . . . 1 —

Љуба Њик. Љукић . . . 1 —

Свега бор. 42 —

Администратор опар. заху-ске и М. Острога архимандрит Митрофан Бил . . . 100 —

П. Радоман, окр. капетан . . . 20 —

Скупк 162 —

Потона сум. 5022 38

Свега до сад сум. 5184 38 н.

Цетиње, 9. Јуна 1884.

Одбор за скупљање прилога:

М. Петровић. Ј. Поповић-Липовац.

М. Бакић. П. Врбица.

Књижевни огласи.

Изашао је 20.ти број

„ЦРНОГОРКЕ“,

у којем се налази ово:

1) Мртвачки оглас „Црногорци“, од уредника.

2) Тајни састанак. Прва ноћ. Од Јов. Поповића-Липовца.

3) Мозак и срце у књижевности. (Наставак). Писмо Јован Павловић.

4) Милош од Поцерја. Припојетка из народног живота. (Наставак). Писмо Симо Матавуљ.

5) Под Острогом 1884. Црте с пута. Писмо Ј. П.

6) Пјесме на Васојевића. (Свршетак). Саопштио Р.

7) Књижевни преглед. (Geologische Uebersicht von Montenegro. Von Dr. E. Tietze. in 8. o. 110 Wien 1884. Рецензија од Р. — Првијех 15 година опстанка Петроградског Славенског Друштва. Извјештај од 2.)

8) Библиографија.

9) Књижевне вијести из странијех литература.

10) Личне вијести наше и стране.

„Црногорка“ ће изаћи још само до краја Јуна ов. г., па онда престаје, јер негда доволно претплатника — свега 83.

Цетиње, 9. Јуна. 1884.

Јован Павловић.

Изјава.

Јављам поштованим предплатницима на моју књигу „Митрополит Василије“ да је већ у штампу седми табак, и да ће сва књига скоро бити готова.

Молим поштоване претплатнике да ме извине, што се књига у неколико задоцнила.

Цетиње, 9. Јуна 1884.

Марко Драговић.

ПОШТАРСКИ

ЉЕТНИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Котор у недељу: предавање до 19 и по уру у јутро; у уторник: предавање до 19 и по уру у јутро; у четвртак: предавање до 19 и по уру у јутро.

Долazi из Котора, у уторник: предавање у 1 уру по по дне; у сриједу: предавање у 12 уру по дне; у четвртак: предавање у 7 уру по по дне; у петак: предавање у 6 уру по по дне, ако пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за Котор у четвртак, у 6 уру у јутро, предавање у сриједу до 6 уру по по дне.

Долazi из Котора у четвртак у 8 уру по дне, предавање у петак у 8 уру пред подне.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Рајеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињ у понедељак, сриједу и суботу, предавање до 11 и по уру у јутро.

Долazi с Ријеке, из Бара, с Данила варада, из Никшећа, из Подгорице и из Уциња у уторник, четвртак и недељу, предавање у 10 уру у јутро, ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Рајеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињ у суботу, предавање у петак до 4 уру по по дне.

Долazi у уторник, предавање у 10 уру пред по дне.

Канцеларија је свак дан отворена од 8 уру до 12 у јутро и од 4 до 6 по по дне.

Цетиње, 1. Јуна 1883.

Управитељство

Кн. црногорске поште.

Трговачке вијести.

Тријешће, 3. Јуна.

Капа прилично уздржана цијене.

Рио од ср. 50—63; боља ср. 70—96. Лагера ср. 70—80. Порторико ср. 94—115. Мона ср. 107—118.

Цукар прве карке готова роба од ср. 26.50—29.—.

Уље обично за јело ср. 44.— Далматинско ср. 44—49. Талијанско фино ср. 70—89 по калвои.

Ориз тал. ср. 15—22.—; италијански ср. 11—18.50 Бакар ср. 24.

Петролеј чврсто држн по 9.90—10.— у барилах; ср. 12.— у еликуцима.

Маст свињска права по ср. 65.—, италијанска ср. 61.

Саланина слабо тражена по ср. 61.— Масло ср. 70—95.— Јој ср. 44.50. Наранце и лимун од ср. 2—4 сандук.

Рожић ср. 5—6.50. Ђешини ср. 3/4.— Грожђе Султ. ср. 19—23. Сметке ср. 13—16.— Грашак ср. 10—13. Пасуљ ср. 11—15.— Лећа ср. 13—20.— Вуна босанска ср. 105—115. Истарена ср. 110.— слабо тражена.—

Коже стројене ср. 140—160.— Волосе сурове ср. 46—55.— Јагље ср. 100 ком. ср. 75—115. Зечје ср. 24—35. Лијес живе тражен, а цијене уздржане.— Сијено 130 новч. до 1.75.

Шалине босанске и хрватске ср. 24.— 26. Пшеница ср. 9.25—9.50. Кукуруз вапши ср. 7.20 до 7.30; Банатски ср. — 8.25. Хрватски ср. 7.75. Раж ср. 7.52 3 об мацарека ср. 7.— Хрватска ср. 7.50 — Арбанашка ср. 6.25—7.

Тријешћанска бурса: дне 11. Јуна 1884.

Аустријски државни панери ср. 80.45 — 80.55, исти у сребру ср. —.—; исти у злату ср. 102.5%. Аустријска рента ср. 95.—.

Дионисе народне банке ср. 859.— Кредит ср. 308—309; Лоиз ср. 620.

Лондон 10 лира стерлина ср. 121.30—122.25; Наполеони ср. 9.67, и пр. пенини ср. 5.72; државне марке ср. 59.60—59.70; француске ср. 48.30—48.40.

ОГЛАСИ.

5000

ОСТАКА ОД ЧОХЕ

(3—4 м.) у свјема бојама за потпуно мушко одијело шале под ривалесом, 1 остатак за ср. 5.

L. Storch in Wien

Што се из донадне, припа се натриг без замјере.

Моестре шаду се на припошан 10 новч. у поштанским билежица.

(6—52)

Личење Радикално

и БРЗО

свијех

БОЛЕСТИ нервозних,

ЕПИЛЕПТИЧНИХ И ТАЈНИХ

по мојој сопственој методи.

Награда се не тражи, напријед него код болесник оздрав.

Др. проф. А. МАЛАСПИНА

106, Faubourg, St. Antoine 106, Paris

Личење се дају преко писма.

(4—52)

Државна штампарија.